

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Запорізька політехніка»

Кафедра менеджменту та адміністрування
(найменування кафедри, яка відповідає за дисципліну)

Декан

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Олена ВАСИЛЬСВА

«27» серпня 2026 року

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 01 «ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ РЕГІОНІВ І ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД»

(шифр за відповідною освітньою програмою та назва навчальної дисципліни)

освітня програма (спеціалізація) Регіональне управління
(назва освітньої програми (спеціалізації))

спеціальність D4 «Публічне управління та адміністрування»
(код і найменування спеціальності)

галузь знань D «Бізнес, адміністрування та право»
(код і найменування галузі)

ступінь вищої освіти магістр

(назва ступеня вищої освіти)

програма з дисципліни «Публічне управління розвитком регіонів і територіальних громад»
(назва навчальної дисципліни)

спеціальності D4 «Публічне управління та адміністрування»
(код і найменування спеціальності)

освітня програма (спеціалізація) Регіональне управління
(назва освітньої програми (спеціалізації))

Розробник: Кравченко Т.А., професор кафедри «Менеджменту та адміністрування»,
д-р н. держ. упр., професор
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Обговорено та ухвалено на засіданні
кафедри менеджменту та адміністрування
від 03 серпня 2026 року, протокол № 1.

Програма погоджена:

Завідувач кафедри

Тетяна ПУЛІНА

03 серпня 2026 р.

Гарант освітньої програми

Тетяна Кравченко

03 серпня 2026 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету бізнес технологій та економіки
(найменування факультету)

Протокол від « 27 » серпня 2026 року № 1

Голова науково-методичної комісії

Олена ВАСИЛЬЄВА

27 серпня 2026 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Загальна характеристика	Обов'язковий освітній компонент
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Ступінь вищої освіти	Магістр
Галузь знань	D «Бізнес, адміністрування та право»
Спеціальність	D4 «Публічне управління та адміністрування»
Обмеження щодо форм навчання	Без обмежень

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів	6	6
Модулів	—	—
Змістових модулів	2	2
Семестр	2	2
Загальна кількість годин	180	180
з них аудиторних:	64	16
лекції	32	8
практичні	32	8
лабораторні	—	—
з них самостійної роботи	116	164
Занять на тиждень	4	—
Індивідуальні завдання	—	—
Форма контролю	екзамен	екзамен
Курсова робота (проект)	не передбачено	не передбачено

2. Мета навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна є обов'язковим профілеутворювальним освітнім компонентом ОПП «Регіональне управління», що формує теоретичні та інституційні засади публічного управління розвитком регіонів і територіальних громад та забезпечує предметну основу для професійного аналізу територіальних проблем і обґрунтування управлінських рішень на регіональному та місцевому рівнях.

Публічне управління розвитком регіонів і територіальних громад України в умовах воєнного стану здійснюється за суттєво змінених територіальних, демографічних, ресурсних і безпекових умов. Війна спричинила різний за масштабом і характером рівень людських, інфраструктурних, економічних і ресурсних втрат територій, внутрішнє переміщення населення, зміну просторової структури потреб і посилення територіальної диференціації. Прифронтові, постраждалі, деокуповані та інші території мають істотно відмінні проблеми, потенціал, ризики й можливості розвитку, що знижує придатність уніфікованих управлінських підходів і потребує диференційованого публічно-управлінського реагування. За цих умов забезпечення поточного функціонування територій має узгоджуватися з підтриманням їх стійкості, відновленням і довгостроковими цілями розвитку, а взаємодія державного, регіонального та місцевого рівнів має враховувати зміну безпекових, демографічних, ресурсних та інституційних умов. Посилюється роль територіальних громад як суб'єктів визначення власних потреб, пріоритетів і можливостей розвитку. Європейська інтеграція України водночас підвищує вимоги до стратегічного планування регіонального розвитку, міжрівневої узгодженості управлінських рішень, обґрунтованості територіальних пріоритетів, диференційованого врахування стану територій, моніторингу змін та оцінювання результативності державної регіональної політики. Сучасне публічне управління територіальним розвитком не зводиться до розподілу ресурсів чи реалізації програм, а потребує діагностики конкретної територіальної проблеми, встановлення її причин і наслідків, оцінювання потенціалу, спроможності, стійкості та обмежень території й обґрунтування управлінського рішення відповідно до конкретних умов його підготовки та реалізації.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів інтегрованої професійної здатності системно аналізувати розвиток регіону або територіальної громади як об'єкт публічного управління, виявляти та формулювати суспільно значущі територіальні проблеми, встановлювати їх причини, наслідки й прояви територіальної диференціації, аналізувати державну регіональну політику та систему стратегічного планування, визначати локальний публічний інтерес, оцінювати інституційні взаємозв'язки, компетенцію і координацію суб'єктів публічної влади, спроможність і стійкість територіальної громади, ризики та умови відновлення. Опанування дисципліни спрямоване на формування здатності співвідносити стратегічні цілі з фактичними умовами території, формувати й зіставляти реалістичні управлінські альтернативи з урахуванням правових, ресурсних, організаційних, часових і безпекових обмежень, оцінювати їх прямі й опосередковані, коротко- та довгострокові політичні, соціальні, економічні, екологічні та інші територіальні наслідки й на цій основі аргументовано обґрунтовувати професійно придатні управлінські рішення щодо розвитку, стійкості та відновлення регіонів і територіальних громад.

3. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- сформувати здатність аналізувати регіональний і місцевий розвиток як багатовимірний об'єкт публічного управління, встановлювати взаємозв'язки між територіальними змінами, публічним інтересом і результатами розвитку, виявляти територіальні відмінності, нерівномірність і суспільно значущі диспропорції, добирати та

інтерпретувати показники сталого і територіального розвитку для оцінювання стану й динаміки територій та обґрунтування диференційованого публічно-управлінського реагування;

- розвинути вміння аналізувати державну регіональну політику через взаємозв'язок її цілей, принципів і пріоритетів із конкретними проблемами територіального розвитку, оцінювати систему стратегічного планування на державному, регіональному та місцевому рівнях, узгодженість стратегічних цілей, завдань, ресурсного забезпечення й очікуваних результатів, аналізувати трансформацію державної регіональної політики та стратегічного планування під впливом війни, територіальних, демографічних і безпекових змін та завдань відновлення, а також зміни вимог до міжрівневої узгодженості, диференціації рішень, моніторингу й оцінювання в процесі європейської інтеграції України;

- сформувати вміння визначати суб'єктів публічного управління регіональним розвитком, їх компетенцію, повноваження, функціональні ролі та відповідальність, виявляти нормативно зумовлені суперечності, прогалини компетенції і правові обмеження управлінських дій, оцінювати вертикальну й горизонтальну координацію, міжмуніципальну, міжрегіональну та міжінституційну взаємодію й обґрунтовувати умови узгодження загальнодержавних, регіональних, локальних і секторальних інтересів;

- розвинути здатність здійснювати управлінську діагностику територіальної громади: визначати локальний публічний інтерес, розмежовувати потребу, територіальну проблему, її прояви, безпосередні та структурні причини, працювати зі статистичними, стратегічними, нормативними й аналітичними джерелами, оцінювати потенціал, ресурси, ризики та обмеження території й формулювати суспільно значущу проблему як конкретне управлінське завдання;

- сформувати здатність переходити від результатів діагностики території до обґрунтованого стратегічного вибору, зіставляти альтернативні напрями розвитку, співвідносити стратегічні цілі з ресурсами та реальними можливостями їх реалізації, розмежовувати ресурсну забезпеченість і фактичну спроможність громади, оцінювати значення співробітництва територіальних громад, партнерства і зовнішньої підтримки та визначати умови збереження суб'єктності громади у формуванні й реалізації власних пріоритетів;

- розвинути вміння оцінювати стійкість територіальної громади в умовах воєнних та інших кризових ризиків через визначення її вразливості, чинників збереження критично важливих функцій і публічних послуг, впливу безпекових, демографічних, ресурсних та інституційних обмежень на здійсненність управлінських дій, співвідносити короткострокове реагування, середньострокову адаптацію і довгострокові пріоритети та обґрунтовувати необхідність коригування управлінських пріоритетів і рішень відповідно до зміни ризиків та умов функціонування території;

- сформувати вміння аналізувати відновлення територій як специфічне завдання публічного управління, оцінювати характер і масштаб втрат та диференційовані потреби прифронтових, постраждалих, деокупованих та інших територій, відмежовувати відновлення від механічного відтворення довоєнного стану, узгоджувати невідкладні потреби з довгостроковими цілями розвитку й обґрунтовувати пріоритети відновлення з урахуванням безпекових, демографічних, часових і ресурсних умов та ризику відновлення об'єктів або функцій, що втратили довгострокову доцільність;

- розвинути здатність формувати реалістичні альтернативи управлінського реагування на проблеми розвитку, стійкості та відновлення територій, визначати критерії їх зіставлення, оцінювати правову допустимість, ресурсну й організаційну здійсненність, часові та безпекові обмеження, прямі й опосередковані, коротко- та довгострокові політичні, соціальні, економічні, екологічні та інші територіальні наслідки, аргументовано обирати рекомендовану альтернативу, визначати передумови її реалізації та професійно представляти

результати аналізу у формі аналітичного матеріалу, обґрунтованої пропозиції, рекомендації або проекту управлінського рішення.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити: ОК03 «Публічне управління у сфері економічної політики».

Постреквізити: ОК09 «Виробнича практика в органах публічної влади», ОК11 «Кваліфікаційна робота», у межах яких результати опанування ОК01 використовуються для аналізу проблем регіонального і місцевого розвитку, роботи з нормативними, стратегічними, статистичними й аналітичними матеріалами, формування й оцінювання альтернатив управлінського реагування на територіальні проблеми та обґрунтування професійно придатних рішень щодо розвитку, стійкості та відновлення територій.

5. Характеристика навчальної дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має набути:

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК05. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.

Фахові (спеціальні) компетентності:

СК02. Здатність організовувати діяльність органів публічного управління та інших організацій публічної сфери.

СК04. Здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

СК08. Здатність розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

СК11. Здатність аналізувати процеси регіонального та місцевого розвитку, оцінювати спроможність територіальних громад і органів публічної влади, визначати управлінські проблеми територій та обґрунтовувати рішення у сфері регіонального врядування, державної регіональної політики, стійкості громад і повоєнного відновлення.

СК12. Здатність застосовувати організаційні, правові, комунікаційні, кадрові, цифрові, фінансові та ресурсні інструменти публічного управління для підготовки, реалізації, моніторингу й оцінювання управлінських рішень на регіональному та місцевому рівнях.

Очікувані програмні результати навчання:

Програмні результати навчання	Очікувані результати навчання з дисципліни
ПРН01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основи та технології прийняття управлінських рішень.	– аналізувати державну регіональну політику як складник публічної політики у взаємозв'язку з проблемами територіального розвитку, публічним інтересом, цілями та пріоритетами управлінського впливу; – встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між територіальною ситуацією, її суспільно значущими наслідками та необхідністю публічно-управлінського реагування; – визначати логіку переходу від діагностованої територіальної проблеми до формування альтернатив та обґрунтування управлінського рішення щодо розвитку, стійкості та відновлення території.
ПРН02. Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування з урахуванням вимог законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проекти нормативно-правових актів для їх усунення.	– визначати нормативно-правові засади, компетенцію, повноваження та межі відповідальності суб'єктів, залучених до розв'язання проблем регіонального й місцевого розвитку; – виявляти нормативно зумовлені суперечності, прогалини компетенції та правові обмеження, що впливають на міжрівневу взаємодію, підготовку й реалізацію управлінських рішень; – оцінювати правову допустимість альтернатив управлінського реагування та враховувати вимоги законодавства під час обґрунтування рекомендованого рішення.
ПРН03. Знати основні засади національної безпеки та уміти попереджати й нейтралізувати виклики і загрози національним інтересам України в межах своєї професійної компетенції.	– визначати безпекові ризики й обмеження територіального розвитку та оцінювати їх вплив на вразливість територій, стійкість громад і перспективи їх розвитку; – оцінювати вплив воєнних та інших кризових чинників на збереження критично важливих функцій, доступність публічних послуг і здійсненість управлінських рішень; – враховувати зміну безпекових умов під час визначення пріоритетів розвитку, адаптації, стійкості й відновлення територій.
ПРН06. Здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проектами, змінами, якістю; застосовувати сучасні моделі, підходи, технології та міжнародний досвід під час проєктування й реорганізації управлінських та загальноорганізаційних структур.	– оцінювати ресурсні умови та обмеження спроможності територіальної громади у зв'язку з конкретними завданнями розвитку; – аналізувати ризики та зміни зовнішніх і внутрішніх умов, що впливають на реалізацію стратегічних пріоритетів, стійкість і відновлення території; – обґрунтовувати адаптацію пріоритетів, ресурсного забезпечення та міжінституційної взаємодії відповідно до зміни умов, ризиків і обмежень територіального розвитку.
ПРН07. Уміти розробляти національні та регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління,	– аналізувати систему стратегічного планування регіонального розвитку та встановлювати взаємозв'язки між державним, регіональним і місцевим рівнями; – встановлювати послідовний зв'язок між діагностованою територіальною проблемою, стратегічною ціллю, пріоритетами,

використовуючи системний аналіз, комплексний підхід і методи командної роботи.	завданнями та очікуваними результатами розвитку; – оцінювати вертикальну й горизонтальну узгодженість стратегічних цілей і рішень та обґрунтовувати пріоритети розвитку територіальної громади з урахуванням локального публічного інтересу, потенціалу, ресурсних можливостей і обмежень.
ПРН11. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, цілей, наявних законодавчих, часових і ресурсних обмежень, а також оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки можливих варіантів рішень.	– формувати реалістичні альтернативи управлінського реагування на проблеми розвитку, стійкості та відновлення територій і визначати критерії їх зіставлення; – зіставляти альтернативи за відповідністю стратегічним цілям і пріоритетам, правовою допустимістю, ресурсною та організаційною здійсненністю, часовими й безпековими обмеженнями; – оцінювати прямі й опосередковані, коротко- та довгострокові політичні, соціальні, економічні, екологічні та інші територіальні наслідки можливих варіантів рішення; – аргументовано обирати рекомендовану альтернативу з урахуванням конкретних умов території та вимог до обґрунтованості й узгодженості управлінських рішень, що посилюються в процесі європейської інтеграції України.
ПРН13. Аналізувати процеси регіонального та місцевого розвитку, визначати управлінські проблеми територіальних громад, оцінювати їх спроможність і обґрунтовувати рішення щодо стійкості, розвитку та повоєнного відновлення територій.	– аналізувати регіональний і місцевий розвиток з урахуванням територіальної диференціації, добирати та інтерпретувати показники сталого і територіального розвитку для оцінювання стану й динаміки територій; – діагностувати управлінські проблеми територіальних громад на основі статистичних, стратегічних та аналітичних матеріалів, визначати локальний публічний інтерес, розмежовувати прояви проблеми, її безпосередні й структурні причини; – оцінювати спроможність і стійкість територіальної громади як взаємопов'язані, але нетотожні характеристики, співвідносячи їх із конкретними завданнями розвитку, ресурсами, ризиками та умовами функціонування; – аналізувати умови відновлення територій залежно від характеру втрат, безпекової ситуації, демографічних змін, потенціалу та перспектив розвитку й обґрунтовувати диференційовані рішення щодо розвитку, стійкості та повоєнного відновлення.
ПРН14. Готувати професійно обґрунтовані аналітичні матеріали, пропозиції, проєкти управлінських рішень і рекомендації для суб'єктів публічного управління на регіональному та місцевому рівнях з урахуванням правових, ресурсних, організаційних і безпекових обмежень.	– синтезувати результати роботи з нормативними, стратегічними, статистичними й аналітичними джерелами у професійно обґрунтовані висновки щодо конкретної проблеми територіального розвитку; – формулювати аргументовану управлінську позицію на основі результатів аналізу альтернатив, їх наслідків та правових, ресурсних, організаційних і безпекових обмежень; – готувати структурований аналітичний матеріал щодо проблеми розвитку, спроможності, стійкості або відновлення регіону чи територіальної громади; – формулювати для суб'єкта публічного управління регіонального або місцевого рівня професійно придатну пропозицію, рекомендацію або проєкт управлінського рішення з визначенням очікуваного результату та передумов його реалізації.

6. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теорія та інституційні засади регіонального врядування і державної регіональної політики

Тема 1. Регіональний розвиток як об'єкт публічного управління.

Зміст теми: регіональний розвиток як багатовимірний процес взаємопов'язаних соціальних, економічних, демографічних, просторових, екологічних, гуманітарних і безпекових змін; співвідношення регіонального розвитку як об'єктивного процесу територіальних змін і як об'єкта цілеспрямованого публічно-управлінського впливу; регіон і територіальні системи різних просторових рівнів як середовище формування та прояву проблем розвитку; територія як носій потенціалу, обмежень і ризиків розвитку; якість життя, безпека, доступність публічних послуг, стан життєвого середовища та можливості реалізації людського потенціалу як публічно значущі результати територіального розвитку; взаємозалежність складових регіонального розвитку та обмеженість його пояснення окремими видами показників; публічний інтерес у регіональному розвитку та підстави публічно-управлінського впливу на територіальні процеси; перетворення суспільно значущої територіальної ситуації на управлінську проблему через встановлення її причин, наслідків, суб'єктів впливу, умов та обмежень розв'язання.

Тема 2. Територіальна диференціація та функціональні типи територій у державній регіональній політиці.

Зміст теми: територіальна неоднорідність як закономірна характеристика регіонального розвитку та передумова диференційованої державної регіональної політики; співвідношення територіальних відмінностей, нерівномірності розвитку та диспропорцій, що набувають суспільно значущих наслідків і потребують публічно-управлінського реагування; демографічні, поселенські, інфраструктурні, соціальні, економічні, екологічні, просторові, інституційні та безпекові чинники територіальної диференціації; добір показників сталого і територіального розвитку відповідно до мети публічно-управлінського аналізу, інтерпретація їх значень, співвідношень і динаміки для виявлення територіальних відмінностей, оцінювання стану територій та моніторингу змін; використання показників як інформаційної основи визначення проблем, тенденцій, потенціалу, обмежень і ризиків територіального розвитку та обґрунтування диференційованих управлінських рішень; накопичення територіальних переваг і обмежень та їх вплив на можливості розвитку й доступність публічних благ і послуг; функціональні типи територій як спосіб диференціації територій за їх станом, потенціалом, обмеженнями та особливими потребами розвитку; управлінська логіка функціональної типологізації територій і диференціації цілей, пріоритетів та характеру публічно-управлінського впливу; територіально орієнтований і безпековий підходи до врахування специфіки різних територій у стратегічному плануванні; відповідність управлінських рішень фактичному стану, потенціалу, ризикам і перспективам території; результати моніторингу територіальних змін як підстава коригування пріоритетів державної регіональної політики.

Тема 3. Державна регіональна політика України: стратегічне планування та трансформація в умовах війни, відновлення і європейської інтеграції.

Зміст теми: державна регіональна політика як складник публічної політики, спрямований на забезпечення розвитку територій з урахуванням їх відмінностей, потенціалу та обмежень; законодавчі засади формування та реалізації державної регіональної політики України, правове регулювання стратегічного планування регіонального розвитку; взаємозв'язок цілей, принципів і пріоритетів державної регіональної політики з проблемами територіальної диференціації, згуртованості, розвитку та відновлення територій; перетворення пріоритетів державної регіональної політики на стратегічні й оперативні цілі, завдання та очікувані результати; система стратегічного планування регіонального розвитку на державному, регіональному та місцевому рівнях, вертикальна й горизонтальна узгодженість стратегічних документів, співвідношення стратегічного цілепокладання, планування реалізації та ресурсного забезпечення; участь заінтересованих сторін у формуванні та реалізації стратегічних пріоритетів; моніторинг і оцінювання реалізації державної регіональної політики як підстава визначення результативності та коригування стратегічних рішень; війна як чинник структурної зміни умов, проблем і пріоритетів державної регіональної політики України; територіальні, демографічні, інфраструктурні, ресурсні та безпекові зміни та їх вплив на просторову диференціацію розвитку; посилення диференційованого підходу до територій залежно від характеру втрат, рівня безпекових ризиків, потенціалу та перспектив розвитку; інтеграція завдань безпеки, стійкості та відновлення у цілі й пріоритети державної регіональної політики за збереження орієнтації на довгостроковий розвиток територій; трансформація взаємодії державного, регіонального та місцевого рівнів і значення результатів реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади для реалізації регіональної політики; адаптація стратегічного планування, координації та реалізації політики до тривалої невизначеності й зміни безпекової та демографічної ситуації; вплив європейської інтеграції на вимоги до стратегічного планування регіонального розвитку, міжрівневої узгодженості цілей і рішень, диференційованого врахування територіальних умов, моніторингу досягнутих результатів та оцінювання результативності державної регіональної політики; співвідношення довоєнної, воєнної та повоєнної логіки державної регіональної політики та узгодження завдань відновлення з довгостроковими цілями розвитку регіонів і територіальних громад.

Тема 4. Інституційна система та багаторівневе врядування регіонального розвитку: суб'єкти, повноваження, координація і відповідальність.

Зміст теми: інституційна система публічного управління регіональним розвитком як сукупність суб'єктів, їхніх повноважень, функціональних ролей і взаємозв'язків у формуванні та реалізації державної регіональної політики; нормативно-правові засади визначення компетенції та розмежування повноважень органів державної влади і місцевого самоврядування на державному, регіональному та місцевому рівнях; розмежування суб'єктів державної регіональної політики, учасників її формування та реалізації, заінтересованих сторін і вигодонабувачів; розподіл функцій цілевизначення, стратегічного планування, координації, реалізації, моніторингу й оцінювання між рівнями публічної влади; функціональні ролі органів державної влади, органів місцевого самоврядування, агенцій

регіонального розвитку, інших публічних і непублічних суб'єктів у підготовці та реалізації рішень щодо розвитку територій; співвідношення повноважень, відповідальності та ресурсних можливостей суб'єктів; нормативно зумовлені суперечності, прогалини компетенції, правові обмеження взаємодії, дублювання функцій і фрагментація відповідальності та їх вплив на здійсненність управлінських дій; співвідношення інституційної системи та регіонального врядування як взаємодії публічних і непублічних суб'єктів у формуванні й реалізації рішень щодо територіального розвитку; багаторівневе врядування як взаємодія державного, регіонального та місцевого рівнів у формуванні й реалізації взаємоузгоджених цілей розвитку; вертикальна координація цілей, пріоритетів, завдань, ресурсів і відповідальності та зворотний зв'язок між рівнями публічної влади; горизонтальна координація між суб'єктами, секторами публічної політики та територіями одного рівня; міжмуніципальна, міжрегіональна та міжінституційна взаємодія у розв'язанні проблем, що виходять за межі компетенції або ресурсних можливостей окремого суб'єкта; узгодження загальнодержавних, регіональних, локальних і секторальних інтересів та партнерська участь заінтересованих сторін; ризики недостатньої координації – фрагментарність дій, дублювання, суперечливість рішень і розмивання відповідальності; територіальна громада як активний учасник багаторівневого врядування та суб'єкт формування власних інтересів і пріоритетів розвитку.

Змістовий модуль 2. Публічне управління розвитком територіальних громад: стратегування, спроможність, стійкість і відновлення

Тема 5. Територіальна громада як суб'єкт розвитку: локальний публічний інтерес і управлінська діагностика території.

Зміст теми: територіальна громада як соціально-територіальна спільнота та суб'єкт формування і реалізації пріоритетів розвитку території; співвідношення територіальної громади та органів місцевого самоврядування у формуванні, представленні й реалізації локального публічного інтересу; локальний публічний інтерес, його формування та артикуляція в умовах множинності індивідуальних, групових і територіальних потреб та інтересів; суб'єкти й заінтересовані сторони місцевого розвитку, відмінності їхніх інтересів, ресурсів, можливостей впливу та відповідальності; співвідношення потреб населення, проблем території, її потенціалу, ресурсних можливостей, ризиків та обмежень розвитку; розмежування проявів територіальної проблеми, її безпосередніх і структурних причин та управлінських наслідків; статистичні, стратегічні, адміністративні й аналітичні дані як інформаційна основа управлінської діагностики стану і проблем території; формулювання суспільно значущої територіальної проблеми як управлінського завдання із визначенням причин, суб'єктів впливу, умов, обмежень і можливостей її розв'язання.

Тема 6. Стратегування та спроможність територіальної громади: пріоритети, ресурси й реалізація розвитку.

Зміст теми: стратегування розвитку територіальної громади як процес публічного вибору майбутнього території; перехід від діагностованих проблем, потреб і потенціалу до

стратегічного бачення, цілей та пріоритетів розвитку; локальний публічний інтерес як підстава стратегічного вибору; співвідношення довгострокових цілей, актуальних потреб, потенціалу, ресурсних можливостей та обмежень громади; альтернативність стратегічного вибору та пріоритизація напрямів розвитку за умов обмеженості ресурсів і конкуренції суспільно значущих потреб; узгодження місцевих пріоритетів із регіональними та державними стратегічними орієнтирами за збереження територіальної специфіки; урахування вимог національної безпеки під час визначення стратегічних пріоритетів розвитку територіальної громади, оцінювання її спроможності та здійсненності стратегічних рішень; участь заінтересованих сторін у формуванні та узгодженні стратегічних пріоритетів; спроможність територіальної громади як здатність забезпечувати належні умови життєдіяльності населення, доступність публічних послуг і реалізацію обґрунтованих пріоритетів територіального розвитку; демографічні, людські, фінансові, інфраструктурні, просторові та інституційні умови спроможності громади; внутрішні ресурси території та можливості залучення зовнішньої підтримки; розмежування ресурсної забезпеченості та фактичної здатності громади мобілізувати, поєднувати і спрямовувати ресурси відповідно до цілей розвитку; залежність спроможності від характеру конкретного завдання розвитку та вплив її обмежень на здійсненність стратегічних рішень; співробітництво територіальних громад, міжінституційна взаємодія і партнерство як способи подолання ресурсних та організаційних обмежень; співвідношення власної ресурсної бази, зовнішньої підтримки та здатності громади зберігати суб'єктність у визначенні й реалізації пріоритетів; взаємозв'язок стратегічного вибору, ресурсного забезпечення, спроможності та здійсненності визначених пріоритетів; реалізація стратегічних рішень, моніторинг результатів і зміни умов розвитку як підстава їх коригування та збереження наступності довгострокового курсу.

Тема 7. Стійкість і відновлення територіальних громад в умовах кризових і безпекових ризиків.

Зміст теми: стійкість територіальної громади як динамічна здатність зберігати критично важливі функції, адаптуватися до істотної зміни умов і підтримувати можливості подальшого розвитку під впливом шоків та тривалої невизначеності; співвідношення спроможності та стійкості громади як взаємопов'язаних, але нетотожних характеристик; вразливість території до зовнішніх і внутрішніх шоків, воєнні, демографічні, соціальні, інфраструктурні, економічні, екологічні та інші ризики та чинники, що посилюють або зменшують їх наслідки; збереження критично важливих публічних послуг і базових умов життєдіяльності за порушення звичних ресурсних та інституційних зв'язків; адаптація управлінських пріоритетів, розподілу ресурсів і міжінституційної взаємодії відповідно до зміни ризиків та обмежень; співвідношення короткострокового реагування, середньострокової адаптації та збереження довгострокових орієнтирів розвитку; безпекові обмеження як чинник здійсненності, послідовності й ризикованості управлінських рішень; використання кризового досвіду для адаптації способів функціонування громади до нових умов; відновлення території як специфічна публічно-управлінська задача, зумовлена істотними втратами або порушенням умов життєдіяльності, інфраструктури, ресурсної бази, демографічного потенціалу та функціональних зв'язків території; розмежування спроможності, стійкості, відновлення та довгострокового розвитку як взаємопов'язаних, але нетотожних характеристик і процесів; відмінність відновлення від автоматичного

відтворення довоєнного стану та його орієнтація на формування життєздатної траєкторії подальшого розвитку; диференціація завдань і пріоритетів відновлення залежно від масштабу й характеру втрат, безпекової ситуації, демографічних змін, потенціалу та перспектив території; особливості відновлення прифронтових, постраждалих, деокупованих та інших територій з різними умовами розвитку; співвідношення невідкладних потреб населення і території з довгостроковими завданнями відновлення публічних послуг, життєвого середовища, інфраструктури та інших передумов розвитку; узгодження планування відновлення зі стратегічними цілями розвитку громади, регіону та держави; пріоритизація відновлювальних рішень за ресурсних, часових і безпекових обмежень та врахування ризику відновлення об'єктів і функцій, що втратили довгострокову доцільність; взаємодія державного, регіонального та місцевого рівнів, територіальних громад та інших заінтересованих сторін у визначенні потреб, пріоритетів і ресурсного забезпечення відновлення; суперечність між необхідністю швидкого реагування на наслідки втрат і довгостроковими цілями розвитку території.

Тема 8. Обґрунтування та оцінювання управлінських рішень щодо розвитку, стійкості й відновлення територій.

Зміст теми: перетворення діагностованої територіальної проблеми на предмет управлінського рішення через визначення очікуваного результату, суб'єктів впливу, умов і меж допустимого втручання; формування реалістичних альтернатив розв'язання проблем розвитку, стійкості та відновлення територій; критерії зіставлення альтернатив з урахуванням суспільної значущості проблеми, відповідності стратегічним пріоритетам, правової допустимості, ресурсної та організаційної здійсненності, часових і безпекових обмежень; співвідношення бажаності управлінського результату і фактичної спроможності забезпечити його досягнення; оцінювання прямих і опосередкованих, коротко- та довгострокових політичних, соціальних, економічних, екологічних та інших територіальних наслідків управлінського вибору для населення, стійкості та перспектив розвитку території; ризику небажаних, побічних і відкладених наслідків рішення; взаємозв'язок управлінського вибору зі стратегічними пріоритетами, спроможністю громади, рівнем її стійкості, характером територіальних втрат та умовами відновлення; аргументований вибір управлінської альтернативи, визначення передумов її реалізації, відповідальності суб'єктів та очікуваних результатів; попереднє оцінювання альтернатив і подальше оцінювання результатів реалізованого рішення як підстава коригування управлінських дій; професійне представлення результатів управлінського аналізу у формі аналітичного матеріалу, обґрунтованої пропозиції, рекомендації або проєкту управлінського рішення щодо конкретної проблеми розвитку, стійкості чи відновлення території.

7. Орієнтовний розподіл навчального часу

Назви змістових модулів і тем	Усього годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Теорія та інституційні засади регіонального врядування і державної регіональної політики	90	16	16	58
Тема 1. Регіональний розвиток як об'єкт публічного управління.	22	4	4	14
Тема 2. Територіальна диференціація та функціональні типи територій у державній регіональній політиці.	22	4	4	14
Тема 3. Державна регіональна політика України: стратегічне планування та трансформація в умовах війни, відновлення і європейської інтеграції.	23	4	4	15
Тема 4. Інституційна система та багаторівневе врядування регіонального розвитку: суб'єкти, повноваження, координація і відповідальність.	23	4	4	15
Разом за змістовим модулем 1	90	16	16	58
Змістовий модуль 2. Публічне управління розвитком територіальних громад: стратегування, спроможність, стійкість і відновлення	90	16	16	58
Тема 5. Територіальна громада як суб'єкт розвитку: локальний публічний інтерес і управлінська діагностика території.	22	4	4	14
Тема 6. Стратегування та спроможність територіальної громади: пріоритети, ресурси й реалізація розвитку.	22	4	4	14
Тема 7. Стійкість і відновлення територіальних громад в умовах кризових і безпекових ризиків.	23	4	4	15
Тема 8. Обґрунтування та оцінювання управлінських рішень щодо розвитку, стійкості й відновлення територій.	23	4	4	15
Разом за змістовим модулем 2	90	16	16	58
Усього	180	32	32	116

8. Види навчальних занять та їх орієнтовний зміст

№	Тема	Вид занять	Орієнтовний зміст
1	Тема 1. Регіональний розвиток як об'єкт публічного управління.	практичні заняття	Проблемно-аналітичне обговорення умов, за яких територіальна зміна набуває значення предмета публічного управління; аналіз взаємозв'язків соціальних, економічних, демографічних, просторових, екологічних і безпекових змін у конкретній територіальній ситуації; розмежування територіальної зміни, її суспільно значущих наслідків та управлінської проблеми; визначення публічного інтересу й аргументація підстав для публічно-управлінського реагування.
2	Тема 2. Територіальна диференціація та функціональні типи територій у державній регіональній політиці.	практичні заняття	Порівняльний аналіз територій із різними характеристиками розвитку; добір показників сталого і територіального розвитку відповідно до мети аналізу та інтерпретація їх значень і динаміки; розмежування територіальних відмінностей, нерівномірності розвитку і суспільно значущих диспропорцій; оцінювання управлінського значення функціональних типів територій; аргументація необхідності та характеру диференційованого публічно-управлінського реагування.
3	Тема 3. Державна регіональна політика України: стратегічне планування та трансформація в умовах війни, відновлення і європейської інтеграції.	практичні заняття	Аналіз взаємозв'язку конкретних територіальних проблем із цілями та пріоритетами державної регіональної політики; робота зі стратегічними документами державного, регіонального і місцевого рівнів та оцінювання узгодженості цілей, завдань, ресурсного забезпечення й очікуваних результатів; аналіз відповідності стратегічних документів вимогам законодавства у сфері державної регіональної політики; обговорення впливу війни, територіальних, демографічних і безпекових змін на пріоритети політики та співвідношення завдань функціонування, стійкості, відновлення і довгострокового розвитку; аналіз змін вимог до стратегічного планування, міжрівневої узгодженості, диференційованого врахування територіальних умов, моніторингу й оцінювання результативності у процесі європейської інтеграції України.
4	Тема 4. Інституційна система та багаторівневе врядування регіонального розвитку: суб'єкти, повноваження, координація і відповідальність.	практичні заняття	Аналіз інституційної ситуації щодо розв'язання конкретної територіальної проблеми з визначенням суб'єктів, їх функціональних ролей, компетенцій, повноважень і відповідальності; використання нормативно-правових положень для виявлення суперечностей, прогалин компетенції, дублювання функцій і правових обмежень управлінських дій; оцінювання вертикальної та горизонтальної координації, міжмуніципальної, міжрегіональної та міжінституційної взаємодії; обговорення й аргументація умов узгодження загальнодержавних, регіональних, локальних і секторальних інтересів.

5	Тема 5. Територіальна група як суб'єкт розвитку: локальний публічний інтерес і управлінська діагностика території.	практичні заняття	Управлінська діагностика територіальної ситуації на основі статистичних, стратегічних, адміністративних та аналітичних матеріалів; визначення локального публічного інтересу й аналіз позицій заінтересованих сторін; розмежування потреби, проявів проблеми, безпосередніх і структурних причин та власне управлінської проблеми; оцінювання потенціалу, ресурсів, ризиків і обмежень території; формулювання суспільно значущої територіальної проблеми як конкретного управлінського завдання.
6	Тема 6. Стратегування та спроможність територіальної групи: пріоритети, ресурси й реалізація розвитку.	практичні заняття	Зіставлення альтернативних стратегічних пріоритетів розвитку групи та аргументація стратегічного вибору; співвіднесення локального публічного інтересу, цілей розвитку, ресурсних можливостей і обмежень; оцінювання впливу вимог національної безпеки на визначення стратегічних пріоритетів та здійсненність рішень щодо розвитку групи; розмежування ресурсної забезпеченості та фактичної спроможності групи; аналіз можливостей співробітництва територіальних груп, партнерства і зовнішньої підтримки та пов'язаних із ними ризиків залежності; оцінювання здійсненності визначених пріоритетів і умов збереження суб'єктності групи.
7	Тема 7. Стійкість і відновлення територіальних груп в умовах кризових і безпекових ризиків.	практичні заняття	Аналіз кризової або безпекової ситуації з визначенням вразливості території, критично важливих функцій і публічних послуг; розмежування спроможності, стійкості, відновлення та довгострокового розвитку й оцінювання співвідношення короткострокового реагування, середньострокової адаптації та довгострокових пріоритетів; порівняльний аналіз потреб територій із різним характером втрат, безпекових і демографічних умов; аргументоване визначення пріоритетів відновлення з урахуванням ресурсних, часових і безпекових обмежень; оцінювання доцільності відновлення об'єктів і функцій з позицій перспектив подальшого розвитку території.
8	Тема 8. Обґрунтування та оцінювання управлінських рішень щодо розвитку, стійкості й відновлення територій.	практичні заняття	Комплексний аналіз управлінської ситуації з формулюванням територіальної проблеми, очікуваного результату та визначенням компетентних суб'єктів; формування кількох реалістичних альтернатив і критеріїв їх зіставлення; оцінювання стратегічної відповідності, правової допустимості, ресурсної й організаційної здійсненності, часових і безпекових обмежень та прямих і опосередкованих, коротко- і довгострокових територіальних наслідків; професійне обговорення переваг і ризиків альтернатив та аргументований вибір рекомендованого рішення; формулювання стислого аналітичного висновку, обґрунтованої пропозиції або рекомендації.

9. Форми та методи контролю

Контроль результатів навчання здобувачів вищої освіти з дисципліни «Публічне управління розвитком регіонів і територіальних громад» здійснюється відповідно до чинного Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка» (зі змінами, схваленими вченою радою Національного університету «Запорізька політехніка», протокол від 28.04.2026 р. № 10, та введеними в дію наказом ректора від 09.06.2026 р. № 294;

https://zp.edu.ua/wp-content/uploads/docs/2026/08/nakaz_n294_vid_09_06_26.pdf) та спрямований на перевірку досягнення програмних і очікуваних результатів навчання, визначених програмою навчальної дисципліни. У межах дисципліни застосовуються **поточний та підсумковий контроль**.

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять і за результатами виконання завдань самостійної роботи. Його зміст визначається характером відповідної теми та передбачає перевірку здатності здобувача аналізувати територіальні процеси й управлінські ситуації, працювати з нормативними, стратегічними, статистичними та аналітичними матеріалами, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, визначати публічно значущі проблеми, компетенцію і відповідальність суб'єктів, оцінювати територіальну диференціацію, спроможність і стійкість громад, аргументувати стратегічні пріоритети, зіставляти управлінські альтернативи та формулювати обґрунтовані професійні висновки. Результати самостійної роботи враховуються під час оцінювання опанування відповідної теми.

Під час лекційних занять застосовуються короткі діагностичні опитування, проблемні запитання та експрес-тестування для визначення рівня розуміння здобувачами ключових положень і взаємозв'язків. Результати таких заходів мають діагностичний характер, не впливають безпосередньо на підсумкову оцінку та використовуються викладачем для оперативного коригування темпу і способу подання матеріалу, повторного або поглибленого пояснення складних питань, добору додаткових прикладів і кейсів, а за потреби – визначення питань для консультацій та додаткового самостійного опрацювання. Здобувачі можуть повідомляти про труднощі в опануванні матеріалу та ставити уточнювальні запитання під час занять, консультацій і через Moodle; отриманий зворотний зв'язок враховується при організації подальшої роботи за відповідною темою.

Контрольні заходи поточного контролю проводяться після завершення кожного змістового модуля. Перший контрольний захід охоплює Темі 1–4 і спрямований на перевірку здатності аналізувати регіональний розвиток і територіальну диференціацію, державну регіональну політику, стратегічне планування, інституційну систему та багаторівневе врядування. Другий контрольний захід охоплює Темі 5–8 і передбачає перевірку здатності здійснювати управлінську діагностику територіальної громади, оцінювати стратегічні пріоритети, спроможність, стійкість та умови відновлення територій, формувати й зіставляти альтернативи управлінського реагування та обґрунтовувати вибір рішення. Контрольні заходи можуть здійснюватися у формі тестування, письмових аналітичних і ситуаційних завдань або їх поєднання та є складовою поточного контролю.

Проміжний контроль здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка», введеного в дію наказом ректора від 09.06.2026 № 294, як оцінювання вчасності та успішності проходження здобувачем заходів поточного контролю; він не є окремим контрольним заходом і не передбачає участі здобувача вищої освіти.

Підсумковий контроль здійснюється у формі семестрового екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни, у терміни, встановлені графіком освітнього процесу. Екзамен має забезпечувати комплексну перевірку здатності здобувача застосовувати теоретичні положення дисципліни до аналізу конкретної територіальної проблеми, використовувати нормативні, стратегічні, статистичні та

аналітичні джерела, оцінювати інституційні, правові, ресурсні, організаційні, часові й безпекові умови підготовки рішення, формувати та зіставляти управлінські альтернативи, визначати їх можливі територіальні наслідки й аргументовано обґрунтовувати професійно придатне рішення щодо розвитку, стійкості або відновлення регіону чи територіальної громади.

Методи контролю: проблемно-аналітичне усне опитування; участь у професійній дискусії; аналіз нормативно-правових актів, стратегічних документів, статистичних і аналітичних матеріалів; порівняльний аналіз територій та управлінських ситуацій; аналіз кейсів; виконання письмових аналітичних і ситуаційних завдань; визначення причин, наслідків, суб'єктів і обмежень розв'язання територіальної проблеми; добір та інтерпретація показників сталого і територіального розвитку; оцінювання спроможності, стійкості та умов відновлення територій; формування й порівняння управлінських альтернатив; підготовка стислого аналітичного висновку, обґрунтованої пропозиції або рекомендації; аргументований захист професійної позиції; тестування. Методи контролю застосовуються диференційовано відповідно до змісту теми та результатів навчання, що підлягають перевірці.

Для здобувачів заочної форми навчання контроль охоплює результати роботи під час практичних занять, виконання передбачених програмою завдань самостійної роботи, контрольні заходи поточного контролю за результатами опанування змістових модулів і семестровий екзамен. Застосовуються усне опитування, тестування, письмові навчальні завдання, робота з нормативно-правовими положеннями, перевірка результатів самостійної роботи та інші методи, передбачені програмою дисципліни. Система контролю заочної форми забезпечує перевірку тих самих програмних результатів навчання, що й для денної форми, з урахуванням установленого обсягу аудиторної та самостійної роботи.

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з дисципліни «Публічне управління розвитком регіонів і територіальних громад» здійснюється за 100-бальною шкалою та охоплює поточний контроль протягом семестру і підсумковий контроль у формі семестрового екзамену. Максимальна кількість балів за поточний контроль становить 60 балів, екзаменаційна складова – 40 балів. Підсумкова оцінка визначається за сукупністю результатів усіх передбачених видів навчальної діяльності та контролю.

Під час оцінювання враховуються: змістова коректність і системність аналізу; здатність встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між територіальними процесами та управлінськими проблемами; обґрунтованість добору й інтерпретації показників територіального та сталого розвитку; коректність роботи з нормативними, стратегічними, статистичними й аналітичними джерелами; здатність визначати компетенцію, повноваження та відповідальність суб'єктів публічного управління; уміння розмежовувати потребу, прояв проблеми, її причини та власне управлінську проблему; аргументованість оцінювання спроможності, стійкості, ризиків та умов відновлення території; здатність формувати й зіставляти управлінські альтернативи, оцінювати їх правову допустимість, ресурсну й організаційну здійсненність, часові та безпекові обмеження, а також прямі й опосередковані, коротко- та довгострокові територіальні наслідки; логічність, доказовість і професійна придатність сформульованого висновку, пропозиції або рекомендованого рішення; самостійність виконання навчальної роботи та здатність аргументовано пояснити отриманий результат.

Якісні рівні досягнення результатів навчання

Високий рівень – здобувач системно й самостійно аналізує територіальні процеси та управлінські ситуації, коректно працює з різними видами джерел, виявляє причинно-наслідкові зв'язки й інституційні обмеження, аргументовано оцінює стан, спроможність і стійкість території, формує реалістичні альтернативи, зіставляє їх за релевантними критеріями, передбачає можливі наслідки та обґрунтовує професійно придатне управлінське рішення.

Достатній рівень – здобувач у цілому правильно аналізує територіальну проблему й відповідні управлінські умови, використовує необхідні джерела та критерії оцінювання, формує обґрунтовані висновки й альтернативи, але допускає окремі неточності, неповно враховує окремі взаємозв'язки, обмеження або наслідки, що не змінюють загальної правильності управлінського висновку.

Мінімально достатній рівень – здобувач визначає основні елементи територіальної проблеми та відтворює базову логіку її аналізу, однак недостатньо повно встановлює причини, інституційні взаємозв'язки, ресурсні та безпекові обмеження, поверхово аргументує вибір критеріїв і альтернатив, а сформульовані висновки потребують суттєвого уточнення для набуття професійної придатності.

Недостатній рівень – здобувач не демонструє цілісного розуміння територіальної проблеми як об'єкта публічного управління, допускає істотні змістові або нормативні помилки, не встановлює ключових причинно-наслідкових та інституційних зв'язків, не може обґрунтовано сформулювати або зіставити управлінські альтернативи та запропонувати професійно придатне рішення.

Наведені якісні характеристики використовуються для оцінювання ступеня досягнення результатів навчання. Кількість балів за конкретний вид навчальної роботи визначається відповідно до встановленої для нього максимальної оцінки з урахуванням повноти виконання завдання, змістової коректності, обґрунтованості висновків, самостійності та відповідності результату визначеним критеріям. Оцінювання здійснюється в межах передбаченої кількості балів без застосування додаткових відсоткових діапазонів для окремих якісних рівнів.

Поточне оцінювання

Поточне оцінювання здійснюється за результатами роботи на практичних заняттях і виконання завдань самостійної роботи за відповідними темами. Оцінюються не обсяг відтвореного теоретичного матеріалу, а якість проблемно-аналітичної роботи: правильність постановки територіальної проблеми, робота з джерелами й показниками, обґрунтованість причинно-наслідкових зв'язків, здатність оцінювати інституційні, правові, ресурсні та безпекові умови, аргументувати професійну позицію, зіставляти альтернативи та формулювати висновки. Результати самостійної роботи враховуються в межах оцінювання відповідної теми і повторно як окремих вид діяльності не оцінюються.

Максимальна кількість балів за поточне оцінювання за Темами 1–8 становить **40 балів**.

Контрольні заходи поточного контролю

У межах поточного контролю проводяться два контрольні заходи за результатами опанування змістових модулів: перший – після опрацювання Тем 1–4, другий – після опрацювання Тем 5–8. Кожний контрольний захід оцінюється максимально у **10 балів**.

Під час першого контрольного заходу оцінюється здатність аналізувати регіональний розвиток і територіальну диференціацію, використовувати показники для оцінювання територій, встановлювати взаємозв'язок територіальних проблем із цілями державної регіональної політики, аналізувати систему стратегічного планування, компетенцію, повноваження, відповідальність і координацію суб'єктів регіонального розвитку.

Під час другого контрольного заходу оцінюється здатність здійснювати управлінську діагностику територіальної громади, обґрунтовувати стратегічні пріоритети, оцінювати спроможність і стійкість громади, визначати умови та пріоритети відновлення, формувати й зіставляти альтернативи управлінського реагування та аргументувати рекомендоване рішення.

Семестровий екзамен

Екзаменаційна складова підсумкової оцінки становить до **40 балів** і забезпечує комплексну перевірку досягнення програмних та очікуваних результатів навчання в межах змісту дисципліни.

Під час оцінювання екзаменаційної відповіді враховуються системність і точність розуміння теоретичних та інституційних засад публічного управління територіальним розвитком; здатність застосувати їх до аналізу конкретної управлінської ситуації; коректність використання нормативних, стратегічних, статистичних та аналітичних джерел; уміння визначати територіальну проблему, її причини, суб'єктів і умови розв'язання; здатність оцінювати територіальну диференціацію, спроможність, стійкість, ризики й умови відновлення; обґрунтованість формування та зіставлення управлінських альтернатив; урахування правових, ресурсних, організаційних, часових і безпекових обмежень; оцінювання можливих політичних, соціальних, економічних, екологічних та інших територіальних наслідків; аргументованість вибору рекомендованої альтернативи та професійна якість сформульованого управлінського висновку.

Розподіл балів за видами навчальної діяльності та контролю

Робота протягом семестру	T1	T2	T3	T4	K31	T5	T6	T7	T8	K32	Екзамен	Усього
Максимальна кількість балів	6	5	5	4	10	6	5	4	5	10	40	100

T1–T8 – теми навчальної дисципліни;

K31, K32 – перший і другий контрольні заходи поточного контролю за результатами опанування змістових модулів.

Таким чином, максимальна кількість балів становить:

- поточне оцінювання за Темами 1–8 – **40 балів**;
- два контрольні заходи поточного контролю за результатами змістових модулів – **20 балів**;
- екзаменаційна складова – **40 балів**;
- усього – **100 балів**.

Підсумковий результат навчання визначається відповідно до чинної в НУ «Запорізька політехніка» шкали оцінювання.

Особливості оцінювання здобувачів заочної форми навчання

Для здобувачів заочної форми навчання застосовуються ті самі критерії оцінювання та перевіряються ті самі програмні результати навчання. Бали за Темами 1–8 формуються за результатами роботи під час передбачених навчальним планом практичних занять і виконання завдань самостійної роботи. Контрольні заходи поточного контролю за результатами змістових модулів та семестровий екзамен здійснюються за загальними критеріями, встановленими для дисципліни.

11. Політика курсу

Політика дедлайнів та виконання навчальних завдань. Навчальні завдання виконуються у строки, визначені програмою навчальної дисципліни та календарною організацією освітнього процесу. Строки виконання окремих завдань завчасно доводяться до відома здобувачів через офіційні канали освітньої комунікації. У разі виникнення об'єктивних обставин, які унеможливають своєчасне виконання навчального завдання, здобувач має повідомити про це викладача. Строк виконання такого завдання може бути змінений з урахуванням конкретних обставин та відповідно до встановленого в університеті порядку організації освітнього процесу.

Політика визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті. Результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, можуть бути визнані відповідно до Положення про порядок визнання Національним університетом «Запорізька політехніка» результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти. Визнанню підлягають результати, щодо яких у встановленому університетом порядку підтверджено відповідність результатам навчання та змісту відповідної частини дисципліни. Наявність сертифіката про проходження онлайн-курсу або іншого освітнього заходу сама по собі не означає автоматичного зарахування результатів навчання.

Політика академічної доброчесності. Під час виконання всіх видів навчальної роботи здобувачі вищої освіти дотримуються принципів академічної доброчесності відповідно до законодавства України та нормативних документів НУ «Запорізька політехніка». Індивідуальні завдання виконуються самостійно; використані положення, ідеї, фактичні дані та результати інших авторів мають супроводжуватися належними посиланнями на джерела. Здобувач несе відповідальність за достовірність поданої інформації та повинен бути готовим пояснити зміст виконаної роботи, обґрунтувати сформульовані положення і висновки та підтвердити самостійність її виконання. Порушення академічної доброчесності розглядаються відповідно до чинного законодавства та встановленого в університеті порядку.

Використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі

Використання технологій штучного інтелекту (ШІ), зокрема генеративного ШІ, під час вивчення навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Закону України «Про академічну доброчесність» від 18.12.2025 № 4742-IX (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20>) та Декларації про принципи використання генеративного штучного інтелекту при провадженні освітнього процесу та здійсненні наукової діяльності в НУ «Запорізька політехніка» (https://docs.zp.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/Dekl_pro_pryn_vykor_heneratyvnoho_shtuchnoho_intelektu.pdf), введеної в дію наказом ректора від 27.11.2023 № 468.

Залежно від характеру навчального завдання та мети оцінювання передбачаються такі ролі ШІ:

1. **ШІ як допоміжний інструмент навчання.** Допускається використання ШІ для пояснення складних понять, пошуку і систематизації інформації, формування ідей, структурування матеріалу, мовного редагування, підготовки до обговорень і самоперевірки знань. Отримана за допомогою ШІ інформація підлягає критичному оцінюванню та перевірці за достовірними джерелами.

2. **ШІ як інструмент аналітичної та дослідницької діяльності.** За умовами відповідного завдання допускається використання ШІ для попереднього опрацювання даних,

порівняння альтернатив, моделювання ситуацій, візуалізації інформації та підготовки допоміжних аналітичних матеріалів. Здобувач самостійно здійснює змістовий аналіз, інтерпретацію результатів, обґрунтування висновків і рекомендацій та відповідає за їх достовірність.

3. Обмеження використання ІІІ під час контрольних заходів. Використання ІІІ не допускається під час виконання завдань, спрямованих на перевірку індивідуальних знань, умінь і результатів навчання, якщо інше прямо не передбачено умовами відповідного контрольного заходу. Подання згенерованих ІІІ матеріалів як результатів власної самостійної діяльності без належного зазначення їх походження не допускається.

Прозорість використання ІІІ та академічна доброчесність. У разі використання ІІІ під час підготовки навчальних робіт здобувач зазначає назву застосованого інструмента та характер його використання. У разі включення згенерованих ІІІ об'єктів до академічного твору їх використання декларується відповідно до вимог законодавства та встановлених правил оформлення. Використання ІІІ не замінює посилань на першоджерела, не звільняє від самостійного виконання навчальних завдань та відповідальності за достовірність результатів. Не допускається передавання до сторонніх ІІІ-сервісів персональних даних, конфіденційної інформації та матеріалів з обмеженим доступом без належних правових підстав.

Порушення правил академічної доброчесності розглядаються відповідно до чинного законодавства та внутрішніх нормативних документів НУ «Запорізька політехніка».

Політика дотримання прав та обов'язків здобувачів вищої освіти. Права та обов'язки здобувачів вищої освіти під час опанування дисципліни реалізуються відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Статуту НУ «Запорізька політехніка», Положення про організацію освітнього процесу та інших чинних університетських документів. Реалізація академічних прав здобувача поєднується з виконанням вимог освітньої програми і навчальної дисципліни, дотриманням установлених правил організації освітнього процесу, академічної доброчесності та правил поведінки здобувачів вищої освіти.

Політика конфіденційності та захисту персональних даних. Оброблення, використання та поширення персональних даних учасників освітнього процесу здійснюються відповідно до Закону України «Про захист персональних даних» та нормативних документів університету. Персональні дані, контактна інформація, результати навчальних робіт та інша інформація, отримана у зв'язку з освітнім процесом, використовуються виключно в межах законних цілей освітньої діяльності та відповідних повноважень. Не допускається необґрунтоване поширення персональних даних та іншої інформації про учасників освітнього процесу, доступ до якої обмежено законодавством.

Політика взаємоповаги та академічної комунікації. Академічна взаємодія під час вивчення дисципліни ґрунтується на взаємній повазі, коректності професійної комунікації, дотриманні академічної етики та праві учасників освітнього процесу на аргументовану позицію. Під час обговорення дискусійних питань оцінюються змістова коректність, логічність і обґрунтованість висловленої позиції, а не її збіг із позицією викладача чи інших учасників обговорення. Образливі, принизливі, дискримінаційні або агресивні форми комунікації є несумісними з правилами академічної взаємодії; відповідні засади узгоджуються з чинними Правилами поведінки здобувачів вищої освіти та Положенням про врегулювання конфліктних ситуацій НУ «Запорізька політехніка».

12. Методичне забезпечення

- Силабус навчальної дисципліни.
- Методичні вказівки до практичних занять і самостійної роботи з навчальної дисципліни.
- Тестові, аналітичні та ситуаційні завдання з дисципліни.
- Презентаційні та ілюстративні матеріали;
- Електронний навчальний курс у Moodle:
<https://moodle.zp.edu.ua/course/view.php?id=9525>.

13. Перелік нормативної, навчальної, наукової та довідкової літератури

Нормативно-правові джерела

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр>.
2. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/280/97-вр>.
3. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/586-14>.
4. Про співробітництво територіальних громад : Закон України від 17.06.2014 № 1508-VII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1508-18>.
5. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/156-19>.
6. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/389-19>.
7. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2469-19>.
8. Про критичну інфраструктуру : Закон України від 16.11.2021 № 1882-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1882-20>.
9. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/695-2020-п>.
10. Деякі питання розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів : постанова Кабінету Міністрів України від 04.08.2023 № 816 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/816-2023-п>.
11. Деякі питання розроблення Державної стратегії регіонального розвитку України і плану заходів з її реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених Стратегії і плану

заходів : постанова Кабінету Міністрів України від 04.08.2023 № 817 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/817-2023-п>.

12. Деякі питання проведення моніторингу та оцінювання державної регіональної політики : постанова Кабінету Міністрів України від 15.03.2024 № 305 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/305-2024-п>.

13. Про визначення переліку функціональних типів територій та вимог до показників для віднесення територій до різних функціональних типів : постанова Кабінету Міністрів України від 19.11.2025 № 1493 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1493-2025-п>.

14. Про затвердження порядків з питань відновлення та розвитку регіонів і територіальних громад : постанова Кабінету Міністрів України від 18.07.2023 № 731 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/731-2023-п>.

15. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад : наказ Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 № 265 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0265914-22>.

Навчальна література

1. Регіональне управління : навч. посіб. / М. М. Їжа та ін. ; за заг. ред. Л. Л. Приходченко. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2020. 651 с.

2. Публічна політика : навч. посіб. / С. О. Телешун та ін. ; за заг. ред. С. О. Телешуна. 2-ге вид., випр. та допов. Київ : НАДУ, 2020. 408 с.

3. Дегтяр А. О., Дегтяр О. А., Калашнікова Х. І., Гнатенко М. К. Публічне управління та адміністрування : навч. посіб. Харків : НАУ «ХАІ», 2021. 128 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/10953/1/%D0%9F%D1%83%D0%90%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%2006.09.2021%20128%20%D1%81.pdf>.

4. Лозинська Т. М., Іваніна О. В., Щетініна Т. О. Публічне управління : навч. посіб. Полтава : ТОВ «АСМІ», 2023. 186 с. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/handle/123456789/15405>.

5. Гуторова О. О., Пасемко Г. П., Таран О. М. Планування розвитку територіальної громади : навч.-метод. посіб. Харків : ДБТУ, 2024. 306 с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/57905/1/NMP_Terytorial_ni%20_hromady_24.pdf.

6. Борщевський В. В., Чех М., Василиця О. Управління територіальними громадами в умовах інституційних трансформацій: український контекст : навч. посіб. / Український католицький університет ; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2025. 75 с. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20250032.pdf>.

Наукова література

1. Кравченко Т. А. Територіальна громада як суб'єкт відновлення України: інституційна суб'єктність і трансформація місцевого публічного управління. *Держава та регіони. Серія: Публічне управління і адміністрування*. 2026. № 2. С. 98–104. DOI: 10.32782/1813-3401.2026.2.14. URL: https://pa.stateandregions.zp.ua/archive/2_2026/16.pdf.

2. Кравченко Т. А., Гудзь П. В. Пріоритети публічної політики регіонального та місцевого розвитку як домінанти повоєнного відновлення України. *Успіхи і досягнення у науці. Серія «Управління та адміністрування»*. 2025. № 9 (19). С. 553–571. DOI: 10.52058/3041-1254-2025-9(19)-553-571. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sas/article/view/29308/29264>.

3. Кравченко Т. А., Гудзь П. В., Нечаєва І. А. Пріоритети інвестування місцевих програм розвитку, як імперативи активізації територіальних громад в Україні. *Національні інтереси України*. 2025. № 11 (16). С. 1180–1201. DOI: 10.52058/3041-1793-2025-11(16)-1180-1201. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/niu/article/view/31419>.

4. Кравченко Т. А. Релокація підприємств та підтримка бізнесу громадами в умовах воєнного стану. *Держава та регіони. Серія: Публічне управління і адміністрування*. 2024. № 4. С. 78–84. DOI: 10.32782/1813-3401.2024.4.13. URL: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/4_2024/15.pdf.

5. Bobrovska O. Yu., Durman M. O., Kravchenko T. A., Nekriach A. I., Diegtiar O. A. Management Decisions to Support and Maintain the Socio-Economic Development of the Territories. *Estudios de Economía Aplicada*. 2021. Vol. 39, No. 6. DOI: 10.25115/eea.v39i6.5266. URL: <https://ojs.ual.es/ojs/index.php/eea/article/view/5266>.

6. Mordvinov O., Kravchenko T., Vahonova O., Bolduiev M., Romaniuk N., Akimov O. Innovative Tools for Public Management of the Development of Territorial Communities. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2021. Vol. 11, Issue 1, Special Issue XVII. P. 33–37. URL: https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110117/papers/A_06.pdf.

7. Приходченко Л. Л. Забезпечення сталого розвитку територіальних громад сучасної України на засадах багаторівневого врядування. *Теоретичні та прикладні питання державотворення*. 2026. № 35. С. 62–71. DOI: 10.35432/tisb352026355078. URL: <https://taais.oridu.odessa.ua/article/view/355078>.

8. Сторонянська І., Бенівська Л. Концепт багаторівневого врядування в системі регіонального та місцевого розвитку. *Економіка та право*. 2025. Т. 78, № 3. С. 120–130. DOI: 10.15407/econlaw.2025.03.120. URL: <https://nasu-periodicals.org.ua/index.php/economiclaw/article/view/22510>.

9. Малиновський В. Я. Стан і перспективи розвитку багаторівневого врядування в Україні в контексті реалізації цілей Державної стратегії регіонального розвитку. *Регіональна економіка*. 2024. № 4 (114). С. 12–20. DOI: 10.36818/1562-0905-2024-4-2. URL: https://re.gov.ua/doi/re2024.04.012_u.

10. Суворов В. П. Інтегроване багаторівневе врядування і конвергенція концепцій публічного управління в умовах глобальних викликів. *Державне будівництво*. 2024. № 1 (35). С. 98–109. DOI: 10.26565/1992-2337-2024-1-08. URL: <https://periodicals.karazin.ua/db/article/view/24177>.

Інформаційні ресурси

1. Законодавство України : офіційна база даних Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.

2. Урядовий портал : Єдиний вебпортал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>.

3. Національне агентство України з питань державної служби : офіційний вебсайт. URL: <https://nads.gov.ua/>.

4. SIGMA – спільна ініціатива OECD та Європейського Союзу. URL: <https://www.sigmaweb.org/>.
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : офіційний вебпортал. URL: <https://www.nbuv.gov.ua/>.
6. Interreg Europe : офіційний інформаційний ресурс програми європейського міжрегіонального співробітництва, обміну досвідом та вдосконалення політики регіонального розвитку. URL: <https://www.interregeurope.eu/>.

Довідкова та аналітична література

1. OECD. *Rebuilding Ukraine by Reinforcing Regional and Municipal Governance*. OECD Multi-level Governance Studies. Paris : OECD Publishing, 2022. 338 p. DOI: 10.1787/63a6b479-en. URL: https://www.oecd.org/en/publications/rebuilding-ukraine-by-reinforcing-regional-and-municipal-governance_63a6b479-en.html.
2. Багаторівневе врядування в Україні в умовах широкомасштабного російського вторгнення : звіт восьмого всеукраїнського соціологічного дослідження / Рада Європи. Київ : Рада Європи, 2024. URL: <https://rm.coe.int/coe-kiis-report-oct2024-ukr-f/1680b26e25>.
3. Місцеве самоврядування як чинник стійкості тилу : аналіт. доп. / В. Г. Потапенко, В. О. Баранник, Н. В. Бахур та ін. ; за ред. В. Г. Потапенка. Київ : НІСД, 2023. 54 с. DOI: 10.53679/NISS-analytrep.2023.02. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-01/ad-stiykist-gromad-1_gotove_0.pdf.
4. Інституційна складова регіональної політики: агенції регіонального розвитку : аналіт. доп. / А. Головка, О. Їжак, В. Химинець та ін. ; за наук. ред. В. Г. Потапенка. Київ : НІСД, 2024. 43 с. DOI: 10.53679/NISS-analytrep.2024.14. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2024-12/analit_dop_regionalna-politika_gotovepdf_25_10_24_zamina.pdf.
5. *Ukraine – Fifth Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA5): February 2022 – December 2025* / World Bank Group, Government of Ukraine, European Commission, United Nations. Washington, DC : World Bank, 2026. Report No. 208436. URL: <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/099022026094036395>.

Рекомендовані фахові періодичні видання

1. *Управління змінами та інновації* : науковий журнал / Національний університет «Запорізька політехніка». URL: <https://cmi.politehnica.zp.ua/>.
2. *Держава та регіони. Серія: Публічне управління і адміністрування* : науковий журнал. URL: <https://pa.stateandregions.zp.ua/>.
3. *Публічне управління і адміністрування в Україні* : науковий журнал. URL: <https://pag-journal.iei.od.ua/>.